

NEGYEDIK FEJEZET

Más dolgokból derült ki, hogy Eva már nem fog kilépni az életünkéből. Jelen volt, amikor a papa visszahúzódott és a gondolataiba merült – tulajdonképpen minden este; ott volt, amikor a mama meg a papa együtt nézte a *Panoramát*; ott volt, amikor a papa egy szomorú lemezt hallgatott, vagy valaki a szerelmet emlegette. És senki nem látszott boldognak. Fogalmam sem volt, hogy a papa suttyomban találkozik-e vele. Hogyan találkozhatott volna? Az ingázók élete percre be van osztva; ha a vonat késik vagy kimarad, nemsokára jön egy másik. Esténként nem lehetett ürügyet találni: senki nem mozdult ki, nem volt hová menni, és a papa sosem barátkozott senkivel a hivatalban. Ők is a lehető leggyorsabban elhúztak Londonból munka után. A mama meg a papa évente tán egyszer volt moziban, és a papa mindig elaludt; egyszer elmentek színházba, hogy megnézzék a *West Side Storyt*. Nem ismertünk senkit, aki kocsmába járt volna, kivéve Ted bácsit; a kocsmázás az alsóbb osztályok mulatsága volt, és ahol mi laktunk, ott a fogatlanok meg a szégyentelének kivénhedt zongorák muzsikájára ilyesféle kuplékat énekeltek: „Gyere, és vess rám egy szerelmes pillantást odalent, a Vén Bikában.”

Úgyhogy a papa csak ebédidőben látogathatta meg Evát, de lehet, hogy a hivatala előtt találkoztak, hogy kart karba öltve költsék el az ebédet a St. James Parkban, ahogy a papa a mamával annak idején, amikor udvarolt neki. Arról, hogy a papa és Eva szeretkezik-e vagy sem, fogalmam se volt. De találtam egy könyvet a papa táskájában, amelyben kínai szexpozitúrákat áb-

rázoltak, olyanokat, mint az Összefonódott Mandarinrécék, a bo-nyolult Törpefenyő, az Egy Lyukon Osztó Macska és Egér meg a gyönyörű Fekete Kabóca Tapad Egy Ághoz.

Akár tapadt a Fekete Kabóca az ághoz, akár nem, az élet feszült volt. De a felszínen legalább nyílt, mígnem egy vasárnap délelőtt, két hónappal azután, hogy meglátogattam Gint és Tonikot, én nyitottam ajtót, és Ted bácsi állt előttem. Mosoly és köszönés nélkül néztem rá, ő meg rám, egyre jobban feszengve, míg végül sikerült kinyögnie:

– Hm, fiú, csak átugrottam, hogy megnézzem a kertben, előbújtak-e már azok a rózsák.

– Az egész kert virágzik.

Ted átlépte a küszöböt, és ezt énekelte:

– Sok kék madár lesz még Dover fehér szirtjén. – Aztán megkérdezte: – Hogy van az öreged?

– Emlékeztető a kis beszélgetésünkre, mi?

– Tartsd magad ahhoz, amiben megállapodtunk – mondta, miközben elhaladt mellettem.

– Itt az ideje, hogy megint kimenjünk egy meccsre, nem, Ted bácsi? Esetleg vonattal?

A konyhába ment, ahol a mama éppen a vasárnapi húst rakta be a sütőbe. Ted kivitte a mamát a kertbe, és láttam, hogy megkérdezi, hogy van. Más szóval, hogy mi történt a papával meg Evával meg az egész Buddha-üggyel. Mit mondhatott a mama? Hogy minden rendben, és semmi sincs rendben. Nincsenek nyomok, de ez nem jelenti azt, hogy büntény se történt.

Ted, miután végzett a mamával, még mindig hivatalos stílusban benyomult a hálószobába, a papához. A szokásos kotnyelességgel követtem még akkor is, amikor megpróbálta becsapni az orrom előtt az ajtót.

A papa a fehér ágytakarón ült, és az egyik batikolt trikómmal pucolta a cipőjét. Vasárnap délelőttönként tisztította türelmesen és gondosan hozzávetőleg tíz pár lábbelijét. Aztán lekefélte az öltönyeit, kiválasztotta a következő heti ingeit – egyik napra

rózsaszínt, a következőre kéket, aztán lilát és így tovább – meg a mandzsettáit, és elrendezte a nyakkendőit, amikből legalább száz volt. A papa, amikor elmélyült tevékenységéből felriadva, csodálkozva fordult a kivágódó ajtó felé, amelyben a hatalmas, pöffeszkedő Ted fekete bakancsban meg bő, zöld garbóban megjelent, és úgy betöltötte a szobát, mint egy ló a börtöncellát, kicsinek és gyermekinek látszott Tedhez képest, aki most betört magányába és ártatlanságába. Egymásra néztek, az erőszakos és otromba Ted meg a papa, aki fehér trikóban és pizsamanadrágban üldögélt ott, s bikanyaka besüppedt rettenetes mellkasába és egyáltalán nem rettenetes hasába. De a papa ezt nem bánta. Imádta, amikor az emberek jönnek-mennek, a ház meg teli dumával és mozgással, mintha Bombayban volna.

– Á, Ted, kérlek, vetnél erre egy pillantást?

– Mire?

Rémült kifejezés jelent meg Ted arcán. Valahányszor eljött hozzánk, eltökélte magát, nem engedi, hogy bárminek is rávegyék a megszerelésére.

– Csak pillants rá erre a nyomorult elromlott vacakra – mondta a papa.

Az ágy másik oldalára vezette Tedet, egy roskatag asztalhoz, amin a lemezjátszója állt, egy olyan dobozféle szerkezet, amelyet olcsó filc borított, elöl apró hangszórója volt, és törékeny, krémszínű korongja, benne hosszú orsóval, ami a lemezeket tartotta. Rámutatott, és úgy szólt Tedhez, ahogy szerintem annak idején a szolgálaihoz beszélhetett.

– Megszakad a szívem, Ted. Nem tudom lejátszani a Nat King Cole- meg a Pink Floyd-lemezeimet. Kérlek, segíts rajtam.

Ted a lemezjátszót bámulta. Észrevettem, hogy ujjai olyan vastagok, mint a virsli, körmei töredezetek, bőrébe beleivódott a kosz. Megpróbáltam elképzelni a kezét egy női testen.

– Miért nem Karim csinálja meg?

– Vigyáz az ujjaira, hogy orvos lehessen. Azonkívül hasznavehetetlen alak.

– Ez igaz – mondta Ted, felvidulva a sértéstől.

– Persze a hasznavehetetlenek maradnak meg.

Ted gyanakodva nézett a papára e kéretlen rejtelmesség után. Odavitem neki a csavarhúzóját a kocsijából, ő meg leült az ágyra, és hozzálátott, hogy szétszedje a lemezjátszót.

– Jean azt mondta, Harry, jöjjenek át hozzád. – Ted nem tudta, hogy folytassa, a papa pedig nem segített neki. – Azt mondja, buddhista lettél.

Úgy ejtette ki a „buddhista” szót, mintha azt mondta volna, hogy „homoszexuális”, ha valaha lett volna oka kimondani a „homoszexuális” szót, de nem volt.

– Mi az, hogy buddhista?

– Mi volt az a mezítlábas, fura dolog a múltkor Chislehurstben? – kérdezett vissza Ted.

– Utáltad, hogy meg kell hallgatnod?

– Én? Dehogy, én mindenkit meghallgatok. De Jeannek, neki határozottan a gyomrára ment.

– Miért?

A papa zavarba hozta Tedet.

– A buddhizmus nem olyasmi, amihez szokva van. Le kell állnod vele! Akármiben sántikálsz, azzal azonnal le kell állnod!

A papa a szokásos ravasz hallgatásba süppedt, csak ült ott összetett hüvelykujjal és alázatosan lehajtott fejjel, mint egy gyerek, akit letoltak, de aki a szíve mélyén meg van győződve róla, hogy igaza van.

– Úgyhogy állj le, különben mit mondok Jeannek?

Ted egyre jobban belelovalta magát. A papa továbbra is csak ült.

– Mondd meg neki, hogy Harry egy nulla.

Ez kicsalta a maradék gőzt Tedből, aki miután minden mással kudarcot vallott, veszekedni akart még úgy is, hogy tele volt a keze a lemezjátszó alkatrészeivel.

Ekkor a papa sebességet és témát váltott. Mint a futballista, aki átpasszol egy hosszú, lapos labdát az ellenség védelmén, kér-

dezzetni kezdte Tedet, hogy áll a munka, a munka meg az üzlet. Ted sóhajtott, de felderült: ebben a témában jobb volt.

– Kemény meló, kemény meló reggeltől estig.

– Tényleg?

– Meló, meló, rohadt meló!

A papa közömbös maradt. Legalábbis azt hittem.

Aztán rendkívüli dolgot művelt. Nem hiszem, hogy tudta egyáltalán, mit tesz. Felállt, odalépett Tedhez, a tarkójára tette a kezét, és magához húzta, amíg az orra oda nem ért a mellkasához. Ted úgy maradt, ölében a lemezjátszó, és a papa legalább öt percig nézte a feje búbját, mielőtt megszólalt:

– Túl sok a munka a világon.

Valahogy megszabadította Tedet attól a kötelezettségtől, hogy normálisan viselkedjen. Tednek elcsuklott a hangja.

– Egyszerűen nem tudom abbahagyni – nyögte.

– De, abba tudod.

– Hogy fogok élni?

– Hogy élsz most? Katasztrófa. Hallgass az érzéseidre. Haladj a legkisebb ellenállás felé. Csináld azt, ami örömet szerez... akármi is az. Dőljön össze a ház. Sodródj.

– Ne légy fasz. Muszaj erőlködnöm.

– Semmilyen körülmények között ne erőlködj – jelentette ki a papa határozottan, Ted fejét fogva. – Ha nem hagyod abba az erőlködést, nemsokára meghalsz.

– Meghalok? Én?

– Igen. A próbálkozás tönkretesz. Szerelmes nem próbálhatsz lenni, ugye? És ha erőlteted a szeretkezést, az impotenciához vezet. Hallgass az érzéseidre. Minden erőfeszítés tudatlanság. Ott az ösztönös bölcsesség. Csak tedd, amit szeretsz.

– Ha a kurva érzéseimre hallgatok, lófasz se lesz – mondta Ted bácsi, legalábbis azt hiszem. Nehezen lehetett érteni, mert az orra a papába fúródott, és csak valami dudálásszerűség hallatszott. Megpróbáltam a megfelelő helyzetbe kerülni, hogy lássam, sír-e, de nem akartam összevissza ugrálni és ezzel elvonni a figyelmüket.

- Akkor ne csinálj semmit – mondta Isten.
– Összedől a ház.
– Kit érdekel? Dőljön.
– Összeomlik az üzlet.
– Már úgysis a seggén csúszik – horkantotta a papa.
Ted felnézett rá.
– Honnan tudod?
– Omoljon össze. Csinálj valami mást egypár évig.
– Jean elhagy.
– De hát már elhagyott.
– Istenem, istenem, istenem, te vagy a leghülyébb ember, Harry, akivel életemben találkoztam.
– Igen, azt hiszem, elég hülye vagyok. Te meg szenvedsz, mint a fene. És még szégyelled is. Az embereknek manapság már szenvedniük se szabad? Szenedj, Ted.
Ted szenvedett. Bőségesen hullottak a könnyei.
– És akkor – kérdezte a papa átrendezve a prioritásokat –, mi is a baj ezzel a kurva lemezjátszóval?
Amikor Ted előbukkant a papa szobájából, a mama éppen arra ment a folyosón egy teli tányér yorkshire pudinggal.
– Mit műveltél Ted bácsival? – kérdezte látható megdöbbenéssel. Ott állt, miközben Ted bácsi végtelen lába összecsuclott, majd leroskadt a lépcső alján, mint egy haldokló zsiráf, és fejről brillantin kenődött a tapétára, pedig ez volt az egyetlen dolog, ami biztosan felbőszítette a mamát.
– Felszabadítottam – felelte a papa, és összedörzsölte a tenyerét.

Micsoda hétvége volt: a zavar meg a fájdalom szinte tapintható volt a mama meg a papa közt; ha materializálódik, ellenszenvük sárral tölti meg a házat. Mintha csak még egy apró megjegyzés vagy esemény kellett volna hozzá, hogy megöljék egymást – nem gyűlöletből, hanem kétségbeesésből. Amikor csak tettem, fent ültem a szobámban, de folyton azt képzeltem magam elé, ahogy

megpróbálják ledöfni egymást. És pánikba estem a gondolattól, hogy nem tudom majd időben szétválasztani őket.

A következő szombaton, amikor megint mindannyian együtt voltunk, és a meghittség órái álltak előttünk, kibicikliztem a külvárosból, és magam mögött hagytam a zűrzavar kis házát. Volt hová mennem.

Amikor megérkeztem Anwar bácsi boltjába, a Paradise Stores-ba, láttam, hogy a lányok, Jamila épp a polcokat tölti fel. Anyja, Jeeta hercegnő a kasszánál ült. A Paradise Stores porfészek volt magas, gazdagon díszített és málló mennyezettel. Az üzlet közepén jókora, mindenre alkalmatlan polc állt, mely körül vevők tébláboltak, konzerveken és dobozokon bukdácsoltak át. Az áruk elrendezése mintha semmiféle rendszert nem követett volna. Jeeta kasszáját az ajtó melletti sarokba zsúfolták be, úgyhogy ő mindig fázott, és egész évben ujjatlan kesztyűt viselt. Anwar széke a túlvégen, egy benyilóban állt, ahonnan ő kifejezéstelen tekintettel nézett kifelé. A bolt előtt zöldségesrekeszek. A Paradise reggel nyolckor nyitott, és este tízkor zárt. Még vasárnap is nyitva tartottak, bár Anwar és Jeeta minden karácsonykor kivett egy hetet. Újév után mindig rémülten hallottam Anwart: – Csak háromszázötvenhét nap, és megint nyugodtan pihenhetünk.

Nem tudtam, mennyi pénzük van. De ha volt is valamijük, nyilván elásták, mert soha nem vettek semmi olyasmit, amiért a chislehurstiek a fél karjukat is odaadták volna: bársonyfüggönyt, lemezjátsszót, martinit, villanyfűnyírót, duplaüveges ablakot. Az élvezetnek még a gondolata is messze elkerülte Jeetát meg Anwart. Úgy viselkedtek, mintha korlátlan számú életük lenne: ez az élet nem fontos, mert egyszerűen csak az első a sok száz eljövendő közül, amelyben majd élvezhetik a létezést. A külvilágról sem tudtak semmit. Gyakran megkérdeztem Jeetát, hogy ki Nagy-Britannia külügy- vagy pénzügyminisztere, de sosem tudta, és nem is fájlalta a tudatlanságát.

Benéztem az ablakon, miközben lelakatoltam a biciklit a lámpaoszlopnál. Nem láttam Anwart. Talán átment a fogadóirodába.

Meglepett a távolléte, mert ilyenkor borotvátlanul, cigarettával a szájában, a papától 1954-ben kapott, avas szagú öltönyében rendszerint lehetséges bolti tolvajok után szimatolt, akiket BT-nek nevezett. – Ma két rossz BT-t láttam – mondogatta. – A nyavalyás orrom előtt, Karim. Veszettül ott voltam a seggükben.

Jamilát néztem, orromat az üveghez nyomtam, és egy sor dzsungelhangot hallattam. A Sir Kánt fenyegető Maugli voltam. De ő nem hallott engem. Bámultam: kicsi volt, és vékony, nagy, barna szemű, apró orrú, és kis drótkeretes szemüveget viselt. Fekete haja megint hosszú. Hála istennek lemondott az afrofrizuráról, amin Penge népe pár évvel azelőtt annyira megütközött. Energikus és lelkes volt a mi Jamilánk. Mintha mindig előrehajolt volna, hogy érveljen, meggyőzzön. Fekete bajsza is nőtt, ami sokáig tekintélyesebb volt, mint az enyém. Ha valamire, akkor a szemöldököme emlékeztetett – összeért, és ahogy Jamila mondta, úgy ült a szemem fölött sűrűn és feketén, mint egy kis mókusfarok. Azt mondta, a rómaiaknál az összeérő szemöldök a nemesség jele volt; a görögöknél a hűtlenségé. – Melyik leszel: római vagy görög? – kérdezgette.

Jamilával nőttem föl, és mindig együtt játszottunk. Ő és a szülei voltak a másik családom. Megnyugtató, hogy mindig mehetek valami kevésbé feszült és melegebb helyre, amikor otthon arra kényszerítenek, hogy meneküljek.

Jeeta hercegnő sok tucat forró kabáttal etetett meg, amit imádtam, és mangócsatnival meg csapátival körítettem. Emiatt Tűznyelőnek hívtam. Jeetánál szerettem fürödni is. Bár a fürdőszobájuk gyalázatos volt, mállott a vakolat a falról, a plafon nagy része a padlón hevert, a bojler meg olyan veszélyes volt, mint egy taposóakna, Jeeta a kád mellett ült, és olívaolajjal masszírozta a fejemet, csinos ujjait végigfuttatta a koponyám minden zegénzugán, míg el nem olvadt a testem. Cserébe Jamilának meg nekem a hátán kellett járkálnunk: Jeeta lefeküdt a földre, és Jamila meg én összekapaszkodva sétáltunk rajta föl s alá, miközben ő utasításokat adott: – Nyomd a nagylábujjad a nyakamba... merev, merev,

mintha vasból volna! Igen, ott, ott! Kicsit lejjebb! Igen, a dudornál, a sziklán, igen, a földszinten, az emeleten, a lépcsőfordulóban!

Jamila minden szempontból fejlettebbnek számított nálam. A bolt mellett volt egy könyvtár, és a könyvtárosnő, Miss Cutmore iskola után mindig behívta Jamilát teázni. Miss Cutmore azelőtt misszionáriusnő volt Afrikában, de Franciaországot is imádta, miután Bordeaux-ban összetörték a szívét. Jamila tizenhárom évesen szüntelenül olvasott, Baudelaire-t, Colette-et, Radiguet-t meg az egész féktelen bandát, és Ravel meg Franciaországban népszerű énekesek, például Billie Holliday lemezeit kölcsönözte ki. Aztán megszállta ez a dolog, hogy Simone de Beauvoir akar lenni, és akkor pár hetenként szexelni kezdtünk, már amikor tudtunk hová menni – általában buszmegállóba, foghíjtelekre vagy lakatlan házba. Azok a könyvek nyilván dinamitok lehettek, vagy ilyesmi, mert még nyilvános vécékben is csináltuk. Jammie nyugodtan besétált a férjvécébe, és bezárta mögöttünk a fülke ajtaját. Úgy vélte, ez nagyon párizsias dolog, és az isten szerelmére, még tollakat is viselt. Modoros volt az egész, persze, és én semmit se tudtam a szexről, a legcsekélyebb dolgot se, hogy hol meg hogyan és itt meg ott, és cseppet se enyhült a meghittségtől való félelmem.

Jamila a legmagasabb rendű oktatásban részesült Miss Cutmore-tól, aki imádta. Gondoltam, örökre megváltozik attól, hogy éveket tölt olyasvalaki mellett, aki szereti az írókat, a kávé meg a felforgató gondolatokat, és azt mondogatja neki, hogy milyen kiváló elme. Folyton azt nyöszörögtem, hogy bárcsak nekem is ilyen tanárnőm lehetne.

De amikor Miss Cutmore elköltözött Dél-Londonból Bathba, Jamila duzzogott, és megutálta, amiért elfelejtette, hogy ő indiai. Úgy gondolta, Miss Cutmore tényleg mindent ki akart törölni belőle, ami külföldi.

– Úgy beszélt a szüleimmel, mintha parasztok lennének – mondta.

Az őrületbe kergetett, amikor közölte, hogy Miss Cutmore „gyarmatosította” őt, mert Jamila volt a legerősebb akarató em-

ber, akivel életemben találkoztam: senki se tudta volna gyarmatá tenni. Különb en is utáltam, ha valaki hálátlan. Miss Cutmore nélkül Jamila még a „gyarmat” szót se hallotta volna.

– Miss Cutmore indított útnak – feleltem neki.

A lemezkölcösző révén Jamila nemsokára rákattant Bessie-re, Sarah-ra, Dinah-ra meg Ellára, akinek a lemezeit elhozta hozzánk, és lejátszotta a papának. Egymás mellett ültek az ágyon, hadonásztak, és együtt énekeltek. Miss Cutmore mesélt Jamilának az egyenlőségről, testvériségről meg arról a harmadikról is, amit már elfelejtettem, úgyhogy Jammie az erszényében mindig tartott egy képet Angela Davisről, fekete ruhát hordott, és a tanárok kegyetlen magatartását vette föl. Hónapokig csak ez ment: Soledad így meg Soledad úgy. Igen, néha franciák voltunk, Jammie meg én, máskor pedig fekete amerikaiak. Az a helyzet, hogy állítólag angolok voltunk, de az angolok mindig majomnak, bokszosnak, pakinak meg a többinek tekintettek bennünket.

Jammie-hez képest harcosként én igazi remegő-reszkető voltam. Ha az emberek leköptek, jóformán megköszöntem, hogy nem haraptatják ki velem a mohát az utcakövek közül. De Jamilának doktorátusa volt tetteleges megtorlásból. Egyszer elhajtott mellettünk egy zsíros hajú egy régi biciklin, és odaszólt, mintha a pontos időt tudakolná:

– Egyetek szart, pakik.

Jammie nekiiramodott a forgalmon át, lelökte a rohadékot a bringájáról, és kitepte egy kevés haját, mintha egy elburjánzott kertet gyomlálna.

Na most ezen a napon Jeeta néni éppen egy vevőt szolgált ki a boltban, kenyeret, narancsot és paradicsomkonzervet pakolt barna papírzacskóba. Jamila egyáltalán nem vett tudomást rólam, ezért Jeeta néni mellett váraкоztam, akinek szenvedő arca, ebben biztos voltam, nyilván vevők ezreit riasztotta el az évek során, és közülük senki sem ébredt rá, hogy a néni hercegnő, akinek a fivérei fegyverrel járnak.

– Hogy van a hátad, Jeeta néni? – kérdeztem.

– Görbe, mint egy hajtű, az aggodalmaktól – felelte.
– Mi aggaszthat, Jeeta néni, egy ilyen virágzó üzletben?
– Ne is törődj az én vacak dolgaimmal. Vidd el Jamilát a szokásos sétára. Kérlek, megtennél nekem ennyit?

– Mi a baj?

– Itt egy számósza, Tűznyelő. Méregerős, a rossz fiúknak.

– Hol van Anwar bácsi? – Gyászos pillantást vetett rám. – És ki a miniszterelnök? – tettem hozzá.

Jamila meg én elmentünk, átszáguldottunk Penge-en. Ő aztán tudott gyalogolni, a mi Jamilánk, és amikor át akart kelni az úttesten, egyszerűen átvágott, és elvárta, hogy a kocsik álljanak meg vagy lassítsanak, amit azok meg is tettek. Végül föltette kedvenc kérdését.

– Milyen mondandód van, Tejszín? Milyen történeted?

Tényeket akart, meg történeteket, minél rosszabb, annál jobb – kínos, megalázó és kudarcos történeteket, mocskosakat és ondó-foltosokat, különben odébbállt vagy ilyesmi, mint egy elégedetlen színházlátogató. De ezúttal felkészült voltam. A menő történetek úgy váraкоztak, mint ital a szomjazóra.

Meséltem neki a papáról meg Eváról, Jean néni temperamentumáról meg arról, hogyan nehezedett rám, amitől nekem finganom kellett. Meséltem neki transzokról, imádkozó reklámszakemberekről meg bekenhami útkereső kísérletekről a kerti padokon. De dán dogokról meg magamról semmit se mondtam. Valahányszor megkérdeztem, hogy mit gondol, mit kéne csinálnom a papa meg a mama meg Eva ügyében, és hogy meg kell-e szöknöm otthonról, sőt, hogy együtt kéne-e elmenekülnünk Londonba és pincérként dolgoznunk, egyre jobban kacagott.

– Hát nem érted, hogy ez kurvára komoly? – kérdeztem. – A papának nem szabad bántania a mamát, ugye? Nem érdemli meg.

– Nem, tényleg nem. De a tett el van követve, nem igaz? Abban a bekenhami kertben, miközben te a szokásos pozitúrádban, térden állva nézted, mi? Jaj, Tejszín, te tényleg hülye helyzetekbe kerülsz. És azt is tudod, hogy ez abszolút jellemző rád, ugye?

Most már olyan hangosan röhögött rajtam, hogy meg kellett állnia, és előre kellett hajolnia, hogy levegőt kapjon, miközben a combjára támaszkodott. Folytattam.

– De szerinted nem kéne a papának visszafognia magát, és ránk, a családjára gondolnia? Minket tennie az első helyre?

Most, hogy először beszéltem róla, ráébredtem, mennyire boldogtalanná tesz az egész dolog. Az egész családuknak cafatokban, és senki sem szól egy szót sem.

– Néha annyira polgári tudsz lenni, Tejszín. A család nem szent, különösen az indiai férfiaknak nem, akik ugyan semmi másról nem beszélnek, de másképp cselekszenek.

– A te apád nem ilyen – vetettem közbe.

Mindig lehervasztott. Aznap nem bírtam elviselni. Annyira erős volt a mi Jammie-nk, mindig annyira biztosan tudta, hogy mit kell tenni.

– És szereti. Azt mondtad, apád szereti Evát.

– Igen, azt hiszem, ezt mondtam. Azt hiszem, szereti. Nem nagyon kürtöli világgá.

– Hát, Tejszín, a szerelemnek a maga útját kell járnia, nem? Nem hiszel a szerelemben?

– De igen, elméletileg hiszek. Az isten szerelmére, Jammie!

Mire észbe kaptam, már egy nyilvános vécé mellett voltunk a park mellett, és ő a kezemenél fogva húzott. Ahogy rángatott befelé, és belélegeztem a vizelet, szar és fertőtlenítő koktélt, amelyet a szerelemmel társítottam, egyszerűen meg kellett állnom gondolkodni. Nem hittem a monogámiában és a hasonló ósdi dolgokban, de az eszem még mindig Charlie-n járt, és senki másra nem bírtam gondolni, még Jammie-re sem.

Tudtam, szokatlan, hogy fiúkkal is meg lányokkal is szeretnék lefeküdni. Szerettem az erős testeket és a fiúk tarkóját. Szerettem, ha férfiak érnek hozzám, ha magukhoz húznak; és szerettem dolgokat – kefenyelet, tollat, ujjat – érezni a seggemben. De szerettem a pinát és a mellet is, a női légyságot, a hosszú, sima lábakat, meg ahogy a nők öltöznek. Úgy éreztem, megszakadna

a szívem, ha választanom kellene a kettő között, mintha a Beatles meg a Rolling Stones közt kéne döntenem. Sose szerettem erre az egészre gondolni, nehogy kiderüljön, hogy perverz vagyok, és hormonokkal kezeljenek, vagy elektrosokkolják az agyamat. Amikor viszont eszembe jutott, szerencsésnek tartottam magam, hogy elmehetek bulizni, és akármilyen neművel hazamehetek – nem mintha túl sok buliba jártam volna, valójában semmilyenbe se, de ha járnék, tudják, mindkét nemmel érintkezhetnék. De a legfőbb szerelmem jelenleg az én Charlie-m volt, sőt még nála is fontosabb volt a mama, a papa meg Eva. Hogy is gondolhatnék másra?

Az a ragyogó ötletem támadt, hogy megkérdézzem:

– És veled mi van, Jammie? Mesélj.

Megtorpant. Pompásan működött a dolog.

– Menjünk még egy kört – felelte. – Ez komoly a köbön, Tejszín. Nem tudom, mi történik velem. Nem vicc, érted?

Az elején kezdte.

Jamila Angela Davis hatására edzeni kezdett, karatét és dzsúdót tanult, mindennap korán kelt, hogy erősítsen, fusson, és fekvőtámaszokat csináljon. Száguldott, mint az álom, a mi Jamilánk; ha hóban szaladt, nem hagyott lábnyomot. Készült a gerillaháborúra, melyről tudta, hogy szükség lesz rá, amikor a fehérek végül a feketékre meg az ázsiaiakra rontanak, és megpróbálnak gázkamrákba terelni vagy lékelt hajókba lökni bennünket.

Nem volt ez olyan vicces, mint amilyennek látszik. A környék, ahol Jamila lakott, közelebb feküdt Londonhoz a mi kültelkünk-nél, és sokkal szegényebb volt. Hemzsegett az újfasiszta csoportoktól, az olyan gazfickóktól, akiknek megvoltak a saját kocsmáik, klubjaik és boltjaik. Szombatonként kitódultak a High Streetre, hogy az újságaikat meg a brosúráikat árulják. Ott akcióztak az iskolák és a kollégiumok meg a Millwall és a Crystal Palace pályája előtt is. Éjjel az utcákon kószáltak, megverték az ázsiaiakat, és szart meg égő rongyokat tömtek a levélszekrényeikbe. Az aljas, fehér, gyűlölködő fofák gyakran tartottak szabadtéri gyűlést, és

a nemzeti lobogóval parádézta az utcákon a rendőrség védelme alatt. Nem volt jele, hogy ezek az emberek eltűnnek – nem volt jele, hogy csökken a hatalmuk, inkább növekedett. Anwar, Jeeta és Jamila életét áthatotta az erőszaktól való félelem. Biztos vagyok benne, hogy mindennap gondoltak rá. Jeeta több vödör vizet állított az ágya mellé arra az esetre, ha éjszaka gyújtóbombát dobának a boltra. Jamila viselkedését jórészt annak lehetősége magyarázta, hogy egy fehér csoport egyszer megöli valamelyikünket.

Jamila megpróbált beszervezni az edzésbe, de én nem tudtam fölkelni reggel.

– Miért kell nyolckor kezdenünk az edzést? – sopánkodtam.

– Kuba nem győzött volna, ha későn kel, igaz? Fidel és Che nem délután kettőkor kelt fel, igaz? Még borotválkozni se volt idejük!

Anwarnak nem tetszettek ezek az edzések. Azt hitte, a lánya fiúkkal találkozik a karateórákon meg a hosszú, városi futásokon. Néha Jamila átfutott Deptfordon, ahol ott állt Kölyökpofa egy kapualjban feltűrt gallérral, amiből épphogy kilátszott a szőrös orra, és undorodva fordult el, amikor a lánya csókot dobott neki.

Nem sokkal azután, hogy dobtak a szőrös orrának egy csókot, amely nem érte el rendeltetési helyét, Anwar beszereltette a telefont, és sokszor órákra bezárkózott vele a szobájába. Amikor nem használta, lelakatolta. Jamilának fürkébe kellett járnia. Anwar titokban úgy határozott, itt az ideje, hogy Jamila férjhez menjen.

E hívások révén Anwar bombayi fivére szerzett Jamilának egy fiút, aki alig várta, hogy Londonba jöjjön, és itt éljen Jamila férjeként. Csakhogy nem volt már fiú. Harmincéves volt. A korosodó fiú hozományként kért egy meleg Moss Bros. márkájú télikabátot, egy színes televíziót, és – rejtélyes módon – Conan Doyle összes művei is kellettek neki. Anwar beleegyezett, de kikérte a papa véleményét. A papa úgy gondolta, hogy a Conan Doyle-kérés nagyon furcsa.

– Melyik normális indiai férfi akar ilyesmit? A fiút tovább kell vizsgálni... azonnal!

De Anwar elengedte a füle mellett a papa szavait. Már azelőtt is volt súrlódás köztük gyerekkérdésben. A papa nagyon büszke volt, hogy két fia van. Meg volt győződve róla, hogy az azt jelenti, „jó magva” van. Mivel Anwar csak egy lányt produkált, az azt jelentette, hogy neki „gyenge a magva”. A papa imádta ezt hangsúlyozni Anwar előtt.

– De tényleg, *jár*, neked csak egyetlen lány az egész életed magtermése?

– Baszd meg – felelte Anwar hörögve. – A feleségem tehet róla, te szemét. A méhe akkorára zsugorodott, mint egy aszalt szilva.

Anwar elmondta Jamilának, hogyan döntött: hozzá kell mennie az indiaihoz, aki eljön, megkapja a télikabátot meg a feleséget, akinek izmos karjában aztán boldogan él, míg meg nem hal.

Aztán Anwar bérel a közelben egy lakást az újdonsült párnak.

– Elég nagyot két gyereknek – magyarázta a megdöbbsent Jamilának. Megfogta a kezét, és hozzátette: – Nemsokára nagyon boldog leszel.

Anyja így szólt:

– Mind a ketten nagyon örülünk, Jamila.

Nem csoda, hogy Jamila – tekintettel a temperamentumára meg az Angela Davis-i hitére – nem volt elragadtatva.

– Mit mondtál neki? – kérdeztem séta közben.

– Tejszín, akkor és ott le kellett volna lépnem. Rá kellett volna vennem a tanácsot, hogy vegyen gondjaiba. Bármilyen. A barátaimhoz kellett volna költözni, el kellett volna húznom. Csak ott az anyám. Rajta tölti ki a mérgét. Őt bántja.

– Veri? Tényleg?

– Azelőtt verte, igen, amíg meg nem mondtam neki, hogy transzírozókéssel vágom le a haját, ha még egyszer megteszi. De testi erőszak nélkül is tudja, hogyan keserítse meg az életét. Sokéves gyakorlata van benne.

– Hát – feleltem elégedetten, amiért nem maradt már sok mondanivaló az ügyel kapcsolatban –, végső soron nem kényszeríthet semmire, amit nem akarsz.

Rám förmedt.

– De igen! Jól ismered az apámat, de azért annyira nem. Van valami, amit még nem mondtam el. Gyere velem. Gyere, Karim – erősködött.

Visszamentünk a boltba, ahol gyorsan csinált nekem egy kabátot csapátíval, ezúttal hagymával és zöld csilivel. A kabát barna szőszet izzadt a nyers hagymán. A csapátí égette az ujjaimat: halálos volt.

– Hozd fel magaddal, Karim – mondta.

Anyja odakiáltott a kasszától:

– Nem, Jamila, ne vidd föl oda! – Azzal lecsapott egy üveg tejet, megijesztette az egyik vevőt.

– Mi a baj, Jeeta néni? – kérdeztem.

– Gyere – mondta Jamila.

Épp azon voltam, hogy milyen gyorsan csak lehet, és anélkül, hogy rosszul lennék tőle, magamba tömjem a kabátot, amikor Jamila fölvenszolt az emeletre, miközben az anyja kiabált utána:

– Jamila, Jamila!

Mostanra már haza akartam menni; elegendem volt a családi drámákból. Ha ennyi Ibsent akarok, maradhattam volna otthon is. Amellett Jamila segítségével szerettem volna kitalálni, mit gondoljak a papáról meg Eváról, hogy vajon elfogulatlan legyek-e vagy sem. És most már lehetőség sincs az elmélkedésre.

A lépcső felénél valami rohadásszagot éreztem. Láb-, seggem fingszag keveredett, és a szelek egyenesen széles orrom felé tartottak. A lakásuk mindig szemétdomb volt ócska bútorokkal és ujjnyomokkal az ajtókon, a tapéta vagy százéves, és csikkek borítottak mindent, de sosem búzlótt, csak Jeeta csodálatos ételeitől, amelyek állandóan nagy, égett lábasokban főttek.

Anwar a nappaliban ült egy ágyon, ami nem a szokásos ágya volt a szokásos helyen. Kirojtosodott, ócska pizsamakabátot viselt, és észrevettem, hogy a lábkörmői kesudióra emlékeztetnek. Száját valamiért nyitva tartotta, és zihált, bár az elmúlt öt percben nyilván nem szaladt busz után. Borotvátlan volt, és vékonyabb, mint

amilyenek valaha láttam. Ajka száraz és cserepes. Bőre sárgának tűnt, szeme beesettnek, és mintha összevissza verték volna. Az ágy mellett koszos, vízköves edény állt, pisivel. Sose láttam még haldoklót, de biztos voltam benne, hogy Anwar alkalmas lenne a szerepre. Úgy bámult a gőzölgő kabádomra, mintha kínzóeszköz volna. Sebesen rágtam, hogy eltüntessem.

– Miért nem mondtad, hogy beteg? – súgtam Jamilának.

De nem voltam meggyőződve róla, hogy egyszerűen csak beteg, mivel Jamila arcán a szánalmat düh váltotta fel. Az öregembert bámulta, de ő nem nézett a szemébe, és az enyémbé se. Csak meredt maga elé, ahogy a televízió képernyőjére szokott, ha nem volt épp kikapcsolva.

– Nem beteg – felelte Jamila.

– Nem? – kérdeztem, aztán az öreghez fordultam: – Szia, Anwar bácsi. Hogy vagy, főnök?

Megváltozott a hangja: recsegő és gyenge volt.

– Vidd azt az átkozott kabábot az orrom elől – mondta. – És vidd magaddal ezt az átkozott lányt is.

Jamila megérintette a karomat.

– Figyelj. – Leült az ágy szélére, és odahajolt az apjához. – Kérlek, szépen kérlek, hagyd abba ezt az egészet.

– Takarodj innen! – reccsent rá az öreg. – Nem vagy a lányom. Nem tudom, ki vagy.

– Mindannyiunk érdekében kérlek, hagyd abba! Itt van Karim, aki szeret téged. . .

– Igen, igen! – mondtam.

– Csodás, finom kabábot hozott neked!

– Akkor miért ő eszi? – kérdezte Anwar joggal. Jamila kikapta a kabábot a kezemből, és meglengette az apja előtt. Erre szegény kabádom kezdett szétesni, hús-, csili- és hagymadarabok szóródtak az ágyra. Anwar nem vett tudomást róluk.

– Mi folyik itt? – kérdeztem.

– Nézz rá, Karim, nem evett és nem ivott semmit nyolc napja! Meg fog halni, Karim, ha nem eszik semmit!

– Így van. Feldobod a talpad, főnök, ha nem kajálsz úgy, mint mindenki más.

– Nem fogok enni. Ha Gandhi kitúrhatta az angolokat Indiából azzal, hogy nem evett, én pontosan ugyanígy veszem rá a családomat, hogy engedelmeskedjen nekem.

– Mit szeretnél, mit csináljon?

– Menjen hozzá a fiúhoz, akit a fivéremmel kiválasztottunk.

– De ez régimódi dolog, bácsi, lejárt lemez – magyaráztam.

– Manapság senki se csinál ilyesmit. Egyszerűen hozzámennek ahhoz, akibe belezúgnak, ha egyáltalán vesződnek a házasodással.

A modern erkölcsökről szóló prédikáció nem nagyon nyűgözte le.

– Nekünk nem ez a módszerünk, fiam. A mi módszerünk kemény. Azt kell tennie, amit mondok, különben meghalok. Megöl.

Jamila ütni kezdte az ágyat.

– Ez akkora hülyeség! Micsoda pocskékolása az időnek meg az életnek!

Anwar hajthatatlan volt. Mindig szerettem, mert annyira lazán vett mindent; nem volt állandóan gondterhelt, mint a szüleim. És most nagy hűhót csapott egy egyszerű házasság körül, amit nem érttem. Tudom, elszomorodtam annak láttán, hogy ezt műveli magával. Nem tudtam elhinni, miket csinálnak az emberek magukkal, hogyan cseszik el az életüket és teszik tönkre a dolgokat, mint ahogy a papa csinálta Evával, vagy ahogy Ted leépült, most meg ahogy Anwar bácsi átváltott erre a nagy Gandhi-diétára. Nem mintha a külső körülmények készítették volna őket ezekre az örültségekre; a fejükben volt a téveszme.

Anwar esztelenségétől remegés fogott el, ezt elmondhatom. Tudom, hogy egyre csak csóváltam a fejem. Anwar bevonult egy magánzárkába, ahová nem ért el az értelem, a meggyőzés, a bizonyíték. Még a boldogság, a döntések e gyakori támpontja is lényegtelen volt itt – úgy értem, Jamila boldogságáé. Hozzá hasonlóan én is valami fizikai eszközt akartam alkalmazni. Úgy tűnt, mindössze ennyi maradt nekünk.

Viszonylag erősen belerúgtam Anwar bácsi pisis edényébe, úgy-

hogy egy kis vizelethullám nekicsapódott a lelógó ágyneműnek. Nem vett róla tudomást. Jamilával csak álltunk ott, indulásra készen. De én már arra ítéltam a bácsit, hogy a saját húgyában aludjon. Hogy később azt az ágyneműt az orrához, a szájához szorítsa. De hát nem volt-e mindig kedves hozzám az én Anwar bácsim? Nem fogadott-e el olyannak, amilyen vagyok, és nem hordott le érte sose? Eliramodtam a fürdőszobába, és hoztam egy nedves rongyot, addig törülgettem a pisis ágyneműt, amíg meg nem győződtem róla, hogy nem szaglik már. Esztelenség volt tőlem annyira utálni az esztelenségét, hogy húggyal terítsem be az ágycát. De miközben az ágyneműjét dörzsöltem, ráébredtem, hogy fogalmam sincs, mit keresek mellette térden állva.

Jamila kijött hozzám, amikor kilakatoltam a biciklit.

– Mihez kezdesz most, Jammie?

– Nem tudom. Mit tanácsolsz?

– Én se tudom.

– Persze.

– De gondolkodni fogok – mondtam. – Megígérem, hogy kitalálok valamit.

– Kösz.

Szégyenérzet nélkül sírva fakadt, nem takarta el az arcát, és nem próbálta elfojtani. Nekem kínos szokott lenni, amikor a lányok sírnak. Néha úgy érzem, meg kell ütnöm őket, hogy ne hisztizzenek. De Jamila tényleg szarban volt. Vagy fél órát álltunk a Paradise Stores előtt, és öleltük egymást, miközben a jövőnkre gondoltunk.